

Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο
«Έλλην, Ρωμηός, Γραικός: Συλλογικοί προσδιορισμοί και ταυτότητες».
Απολογισμός και προοπτικές

«Έλλην, Ρωμηός, Γραικός: Συλλογικοί προσδιορισμοί και ταυτότητες» είναι ο τίτλος του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου, που διοργάνωσε το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), στο Κεντρικό Κτίριο αυτού, Πανεπιστημίου 30, από 19 έως και 21 Ιανουαρίου 2017 (<http://hellen-greek-romaios.internationalconference.arch.uoa.gr>).

Το συνέδριο εντάχθηκε στο πλαίσιο του Επετειακού Εορτασμού των 180 χρόνων λειτουργίας του ΕΚΠΑ ως η κεντρική επιστημονική εκδήλωση του Επετειακού Εορτασμού κατά τον Ιανουάριο του 2017.

Την επιστημονική-οργανωτική επιτροπή του συνεδρίου αποτέλεσαν οι Όλγα Κατσαρδή-Hering (πρόεδρος), Αναστασία Παπαδία-Λάλα, Ειρήνη Χρήστου, Μαρία Ευθυμίου, Κατερίνα Νικολάου, Σοφία Ανεζίρη, Κατερίνα Κωνσταντινίδου, Βάσω Σειρηνίδου, Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης, μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Στο συνέδριο έλαβαν μέρος με ανακοίνωση 43 ειδικοί επιστήμονες, Έλληνες και ξένοι (Ελένη Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη, Πάνος Βαλαβάνης, Ελπίδα Βόγλη, Lidia Cotovanu, Έφη Γαζή, Πάρις Γουναρίδης, Nadia Danova, Tudor Dinu, Μαρία Ευθυμίου, Ιωάννης Ζελεπός, Anthony Kaldellis, Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Όλγα Κατσαρδή-Hering, Τόνια Κιουσσοπούλου, Johannes Koder, Ηλίας Κολοβός, Παρασκευάς Κονόρτας, Δημήτριος Κοντογεώργης, Κώστας Κοπανιάς, Φωκίων Κοτζαγεώργης, Γιάννης Κουμπουρλής, Αγγελική Κωνσταντακοπούλου, Ανδρέας Λυμπεράτος, Ίκαρος Μαντούβαλος, Σοφία Μεργιαλή-Σαχά, Κωνσταντίνος Μπουραζέλης, Άγγελ Νικολάου-Κονναρή, Γιώργος Πάλλης, Αναστασία Παπαδία-Λάλα, Θεοδώρα Παπαδοπούλου, Δημήτρης Παυλόπουλος, Νικόλας Πίσσης, Σπυρίδων Πλουμίδης, Μαρίνος Σαρηγιάννης, Francesco Scalora, Νικήτας Σινιόσογλου, Δημήτρης Σταματόπουλος, Αλεξάνδρα Σφοίνη, Γιώργος Τζεδόπουλος, Γιώργος Τόλιας, Αναστασία Χάματσου, Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Ευάγγελος Χρυσός), από πολυάριθμα πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού (Αυστρίας, Βουλγαρίας, Γερμανίας, ΗΠΑ, Ιταλίας, Κύπρου, Ρουμανίας).

Κατά την έναρξη των εργασιών του, το συνέδριο προσφώνησε ο Πρύτανης του ΕΚΠΑ, καθηγητής Μελέτιος-Αθανάσιος Κ. Δημόπουλος, ενώ χαιρετισμούς απηύθυναν ο Αναπληρωτής Πρύτανης του ΕΚΠΑ, καθηγητής Κωνσταντίνος Ν. Μπουραζέλης, η κοσμήτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, καθηγήτρια Ελένη Καραμαλέγκου, ο Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, καθηγητής Πάνος Βαλαβάνης και ο Εκπρόσωπος της Επιτροπής για τον Επετειακό Εορτασμό των 180 χρόνων λειτουργίας του ΕΚΠΑ, επίκουρος καθηγητής Βαγγέλης Καραμανωλάκης.

Ακολούθησαν η κεντρική ομιλία του συνεδρίου από την καθηγήτρια Όλγα Κατσιαρδή-Hering, με θέμα «*Έλλην, Ρωμηός, Γραικός: Από το πολυεθνικό στο εθνικό*», και οι ανακοινώσεις των συνέδρων κατανεμημένες στις τρεις ακόλουθες ευρείες θεματικές, με τις, κατά περίπτωση, υποενότητες τους:

α. Προσδιορισμοί και ταυτότητες στον κόσμο της αρχαιότητας.

β. ΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΕΣ: Πολυγλωσσία, προσδιορισμοί και ταυτότητες στον βυζαντινό κόσμο· Ο λόγος των ελίτ, ο λόγος των εξουσιών· Το Παρόν διαβάζει το Παρελθόν: ο κόσμος των αυτοκρατοριών· Προσδιορισμοί και ταυτότητες: μαρτυρίες και προσλήψεις· Από τον θρησκευτικό στον εθνικό λόγο· Ο ευρύς χώρος της διασποράς και ο κόσμος των Βαλκανίων.

γ. Ο ΜΑΚΡΟΣ 19ος ΑΙΩΝΑΣ: Προσδιορισμοί και ταυτότητες: τα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης· Προσδιορισμοί και ταυτότητες: το εθνικό πλαίσιο· Το Παρόν διαβάζει το Παρελθόν: το εθνικό πλαίσιο.

Οι, κατά κύριο λόγο, υψηλού επιπέδου, πρωτότυπες ανακοινώσεις που παρουσιάστηκαν στηρίχθηκαν σε πλούσιες πρωτογενείς πηγές με ικανή θεωρητική πλαισίωση. Στο κλίμα αυτό, αναδείχθηκαν οι σύνθετες διεργασίες συγκρότησης των συλλογικών προσδιορισμών *Έλλην, Ρωμηός, Γραικός*, που σήμερα παραπέμπουν στη συλλογικότητα των Ελλήνων, και των συναφών τους ταυτοτήτων, τα κοινά ταυτοτικά γνωρίσματα των υποκειμένων τους στο ιστορικό συνεχές αλλά και η διαρκής ανασηματοδότηση των τριών όρων, σε διαφορετικές ιστορικές συγκυρίες και σε διαφορετικά χωροχρονικά ιστορικά περιβάλλοντα: στον αρχαιοελληνικό, τον ελληνιστικό και τον βυζαντινό κόσμο, στην περίοδο της λατινοκρατίας και της οθωμανικής κυριαρχίας, στον χώρο της διασποράς, μέχρι τον 19ο αιώνα και τη συγκρότηση του ελληνικού κράτους. Συνεισφορά στην όλη προβληματική αποτέλεσε η γόνιμη, ζωνρή συζήτηση στο τέλος των ανά ενότητα ανακοινώσεων.

Η ανταπόκριση της επιστημονικής κοινότητας, των φοιτητών και φοιτητριών –μεταπτυχιακών και προπτυχιακών– αλλά και του ευρύτερου κοινού υπερέβη κάθε προσδοκία. Σημειώνεται ότι, λόγω της μεγάλης προσέλευσης, για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών έγινε έκτακτη χρήση μιας επιπλέον αίθουσας του Πανεπιστημίου Αθηνών πέραν από την αρχικώς προγραμματισμένη.

Το αντικείμενο του συνεδρίου, κρίσιμο και πολυδιάστατο, βρίσκεται τα τελευταία χρόνια στο επίκεντρο της ιστορικής έρευνας, της διδακτικής διαδικασίας και μιας δυναμικής, συχνά φορτισμένης, δημόσιας συζήτησης. Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ από έτη είχε εκφράσει τη βούλησή του για μια συγκροτημένη επιστημονική του παρέμβαση. Απόρροια αυτού, το Διεθνές Συνέδριο «*Έλλην, Ρωμικός, Γραικός: Συλλογικοί προσδιορισμοί και ταυτότητες*» ανταποκρίθηκε στην επιδίωξη του Τμήματος για τη σφαιρική επαναπροσέγγιση του θέματος, με όρους αυστηρά επιστημονικούς, νηφαλιότητα και ανοικτό πνεύμα, από ειδικούς ερευνητές διαφορετικών προελεύσεων, σχολών και γενεών. Τα ερευνητικά του πορίσματα κρίνεται ότι εμπλούτισαν τη σχετική θεματολογία και προάγουν την περί το ζήτημα προβληματική. Πλέον, ευχή και αίτημα είναι η σε σύντομο χρόνο δημοσίευση των Πρακτικών αυτού του, κατά την κοινή παραδοχή, επιστημονικά και οργανωτικά επιτυχημένου συνεδρίου.